

KOKOUSPÖYTÄKIRJA

SIVIILIPALVELUSLAIN MUUTOKSIA VALMISTELEVAN TYÖRYHMÄN KOKOUS

Kokousaika: 30.10.2025 klo 9.00–11.30

Kokouspaikka: Aleksanterinkatu 4–10, A113 Kierre / Teams

Läsnäolijat

Puheenjohtaja	Jan Hjelt, työ- ja elinkeinoministeriö – Paikalla
Varapuheenjohtaja	Eeva Vahtera, työ- ja elinkeinoministeriö – Paikalla
Sihteeristö	Aino-Inkeri Miestamo, työ- ja elinkeinoministeriö – Paikalla Roope Palomäki, työ- ja elinkeinoministeriö – Poissa Marke Kuosa, Siviilipalveluskeskus – Paikalla
Työryhmän jäsenet	Tero Jokilehto, liikenne- ja viestintäministeriö – Paikalla Merja Hilpinen, opetus- ja kulttuuriministeriö, varajäsen – Paikalla Jukka Lehtinen opetus- ja kulttuuriministeriö -Paikalla Marikaisa Tiilikainen, puolustusministeriö – Paikalla Anni Pöyry, sisäministeriö – Paikalla Salla Paavilainen, sosiaali- ja terveysministeriö – Paikalla Timo Kerttula, Turvallisuuskomitean sihteeristö – Paikalla Kati Orkola, valtiovarainministeriö – Paikalla Jyri Juslén, ympäristöministeriö – Poissa Andreas Schneider, Huoltovarmuuskeskus – Paikalla Mikko Reijonen, Siviilipalveluskeskus – Poissa
Kuultavana paikalla	Jukka Kekkonen Jukka Viljanen

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Jan Hjelt avasi kokouksen 9.00 ja toivotti tervetulleeksi kuultaviksi kutsutut.

2. Kuuleminen (Jukka Kekkonen, Jukka Viljanen)

Kuultaville oli lähetetty etukäteen kysymyksiä siviilipalveluksesta ja sen kehittämisestä. Kysymykset käsittelivät siviilipalvelushakemusten vakaumuksentutkintaa, siviilipalvelusvelvollisten käytettävyyttä normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, siviilipalveluksen siviililuotoisuuden vahvistamista sekä siviilipalveluksen kestoa. Lisäksi keskustelussa tuli esiin muita kysymyksiä. Kuulemisista laaditaan erillinen muistio.

3. Kokouksen 15.10.2025 pöytäkirjan hyväksyminen

Pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

4. Siviilipalveluksen kesto

Aino-Inkeri Miestamo esitteli siviilipalveluksen kestosta eri vaiheissa käytyä keskustelua sekä vuodesta 2008 vallinnutta nykytilaa, jolloin siviilipalvelus lyheni vastaamaan pisintä varusmiespalvelusta. Viittauksia kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin on aiemmissa esitöissä suhteellisen vähän. Jonkin verran on tehty vertailua varusmies- ja siviilipalveluksen kokonaisrasittavuudesta, mutta vertailu ei ole ollut systemaattista. Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelimet ovat toistuvasti tuoneet esille siviilipalveluksen keston Suomessa olevan rangaistuksenomainen ja syrjivä.

Alatyöryhmässä siviilipalveluksen kestoja on arvioitu siitä näkökulmasta, että maltillinen lyhentäminen esimerkiksi kahdella viikolla helpottaisi aloitetusta siviilipalveluksesta varusmiespalvelukseen siirtymistä ja mahdollistaisi vaihtajille pisimmän mahdollisen varusmiespalveluksen suorittamisen ilman ylipalvelua. Koko koulutusjakson mittainen (tällä hetkellä 4 viikkoa) lyhentäminen mahdollistaisi vaihdon varusmiespalvelukseen koko koulutusjakson ajan. Muutaman viikon lyhentämisellä ei katsottu olevan vaikutusta siviilipalveluksen houkuttelevuuteen.

Keskustelussa todettiin, että asia on kokonaisuudessaan haastava. Kokonaisrasittavuuden systemaattinen tarkastelu, huomioiden kaavaillut siviilipalveluksen kokonaisrasittavuutta mahdollisesti lisäävät toimet (maksimituntimäärän poisto koulutusjaksolta, velvollisten käyttäminen viranomaisten apuna, kertausharjoitusten mahdollistaminen, siviilivarannon käytön laajentaminen) sekä kv-näkökulmasta esiin nostettu sekä suurelle yleisölle näyttäytyvä siviilipalveluksen rangaistuksenomaisuus on tärkeää. Esiin nousi myös huomio siitä, että kaikki varusmiespalveluksessa olijat eivät suinkaan suorita pisintä mahdollista palvelusta ja kokonaisrasittavuus voi vaihdella molemmissa palvelusmuodoissa palvelustehtävien mukaan. Keskustelussa todettiin, että on vielä tarpeen tarkastella tarkemmin tilastollisia keskiarvoja, kokonaisrasittavuuden systemaattisen arvioinnin mahdollisia kriteereitä sekä mahdollista koulutusjakson pidentämistä ja näiden vaikutusta siviilipalveluksen kokonaiskestoa koskevaan arviointiin.

5. Koulutusjakson pituus

Aino-Inkeri Miestamo esitteli kokoukselle asian nykytilaa. Koulutusjakson pituudesta ei ole säädetty voimassa olevassa laissa, vaan kesto on määriteltä työ- ja elinkeinoministeriön antamassa siviilipalveluksen järjestämisestä koskevassa ohjeessa. Koulutusjakso on ollut pitkään vakiintunut neljään viikkoon (28vrk). Työryhmässä on noussut esiin kysymys siitä, voisitko koulutusjakso olla nykyistä pidempi ja tulisiko koulutusjakson kestosta säätää laissa.

Parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea käsitteli koulutusjakson mahdollista pidentämistä viiteen tai kuuteen viikkoon. Viiden viikon jakson ei katsottu lisäävään merkittävästi kustannuksia, mutta kuuden viikon mittaisella koulutusjaksolla katsottiin olevan merkittäviä lisäystarpeita sekä itse siviilipalvelustoimintaan että henkilöstöresursseihin. Asevelvollisuuskomitean työskentelyn päättymisen jälkeen kokonaisturvallisuutta tukevia koulutussisältöjä on säännönmukaisesti lisätty neljän viikon koulutusjakson opetussuunnitelmaan ilman resurssilisäyksiä. Sisältöjen syventämisen tarpeen vuoksi Siviilipalveluskeskus oli jo hahmotellut viiden viikon koulutusjakson käynnistämistä vuoden 2025 aikana, mutta taloudelliset seikat estivät kokeilun. Kuuden viikon koulutusjakson kustannuksiksi asevelvollisuuskomitean työskentelyn yhteydessä arvioitu 2 miljoonaa euroa vaikuttaa nykyarvioinnissa hieman ylimitoitetulta, vaikka tässä tapauksessa Siviilipalveluskeskuksen henkilöstön tarve kasvaisi.

Lakiin voitaisiin kirjata joko koulutusjakson mimimi- tai maksimikesto tai molemmat. Kovin pitkä, useampien kuukausien koulutusjakson lähestyisi ammatillista koulutusta kuitenkin ilman tutkinnon suorittamista. Sääntelyssä tulisi myös huomioida erilaisiin tilanteisiin liittyvät tarpeet. Nykytila mahdollistaa joustavasti koulutusjakson mitan muutokset tilanteitten mukaan – poikkeuksellisissa tilanteissa voitaisiin pikakouluttaa velvollisia tehtäviin muutamissa päivissä, ja toisaalta erityisen haastavissa tilanteissa, jolloin velvollisia ei voitaisi sijoittaa työpalveluun, voitaisiin koulutusjaksoa venyttää.

Keskusteluissa nousi esiin erityisesti taloudelliset reunaehdot. Mittavalla koulutusjakson pidentämisellä on myös vaikutuksia lain uudistamisprosessiin, jos laista tulee ns. budjettilaki. Siviilipalveluskeskuksen näkökulmasta pidentäminen olisi edelleen hyvä asia ja keskustelussa koulutusjakson pituuden muokkaamista tarpeen mukaan pidettiin lähtökohtaisesti hyvänä ajatuksena.

Valmistelua jatketaan siitä lähtökohdasta, että lakiin lisättäisiin koulutusjakson keston haarukka, esimerkiksi neljästä kahdeksaan viikkoon, ja tarkempi kesto määriteltäisiin tarpeen mukaisesti. Koulutusjakson maltillinen pidentäminen esimerkiksi viiteen viikkoon nähdään vallitsevassa tilanteessa hyvänä, mutta se ei ole mahdollista ilman lisäresursseja.

6. Poikkeusolojen palvelusta koskevia säännösluonnoksia

Aino-Inkeri Miestamo esitteli poikkeusolojen palvelusta koskevia säännösluonnoksia. Luonnosten lähtökohtana on ollut siviilipalvelusvelvollisia koskevan sääntelyn tarkentaminen siten, että siviili- ja lisävarannon käyttöä ei enää säänneltäisi Puolustusvoimien reservin palveluksen termein (ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus) vaan siviilipalvelusvelvollisten tehtävät poikkeusoloissa ankkuroitaisiin valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen käsilläoloon. Tämä parantaisi myös työ- ja elinkeinoministeriön ennakkoivia ohjausmahdollisuuksia. Asevelvollisuuskomitean suosittelema siviilivarannon käytön laajentaminen myös muihin kuin sotilaallisiin poikkeusoloihin on luonnoksissa toteutettu hyödyntämällä asevelvollisuuslain säännöksiä, joissa säädetään Puolustusvoimien reservin käytöstä valmiuslain 3 §:n 4–6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Keskustelussa todettiin hyväksi lähtökohdaksi, että siviilivarannon ja Puolustusvoimien käyttötilanteet vertautuisivat toisiinsa. Siviilivarannon käytön laajentamista normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin pidettiin tästä syystä ongelmallisena. Normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa olisivat kuitenkin käytettävissä koulutus- ja työpalvelujaksoa sillä hetkellä suorittavat. Keskustelussa pohdittiin myös siviilipalvelusrekisterin ja työvelvollisuusrekisterin mahdollista yhteyttä ja tarvetta selvittää rekistereiden tehokkainta käyttötapaa tilanteessa, jossa tarvittaisiin molempia. Lisäksi keskustelussa todettiin, että joidenkin siviilipalveluslakiin kaavailtujen säännösten loogisempi paikka saattaisi olla valmiuslaki.

Valmistelua jatketaan luonnosten pohjalta ja täsmennetään niitä keskustelussa esiin tuodut seikat huomioiden.

7. Muut asiat, mm. seuraavat kokoukset

Seuraavaan kokoukseen 5.11.2025 kuultavaksi ovat tulossa Tuomas Ojanen ja Pauli Rautiainen.

Sitä seuraava kokous pidetään 19.11.2025.

Sovittujen kokousten lisäksi joulutammikuulle aikataulutetaan lisäkokouksia.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.25.